

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Landbruksavdelingen

Saksbehandler, innvalgstelefon
Se sist i brevet

Vår dato
15.02.2008
Arkivnr.
523.3

Vår referanse
2007/9702
Deres referanse
16.11.2007

Landbruks- og matdepartementet
P.b. 8007 Dep
0030 Oslo

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 2007 / 1972	Doknr. 48
Mottatt: 18 FEB 2008 MP/SDD	
Saksbehandler: RFE	Ark.: 751
Kopi:	Avskrift:

Ny lov om dyrevelferd - høring

Landbruks- og matdepartementet har i brev den 16. november 2007 sendt forslag til ny lov om dyrevelferd på høring. Høringsfristen er 18. februar 2008.

Ny lov erstatter gjeldende lov om dyrevern fra 1974. Lovutkastet bygger på ny kunnskap om dyrs evner og behov og på mål i St.meld. nr. 12 (2002-2003) Om dyrehold og dyrevelferd (dyrevelferdsmeldinga). Som grunnlag for utforming av bestemmelsene er det gjort flere faglige utredninger, bl.a. om dyrevelferd på beite, dyrs miljøbehov og dyrevelferd hos villlevende dyr.

Tidligere dyrevernavgivning har hatt fokus på at dyr skulle beskyttes mot mishandling, vanskjøtsel og lidelse. Som følge av økt kunnskap om dyrs evne til å sanse og føle legges det nå større vekt på dyrs velferd ut over det å beskytte dem mot lidelse. Det skal tas hensyn ikke bare til dyras fysiske, men også til deres mentale behov, og slik at de skal kunne utøve naturlig atferd, trives og ha det godt. Det tydeliggjøres at loven primært er begrunnet i hensynet til dyra, og dette kommer til uttrykk i flere av lovens bestemmelser.

Sjøl om gjeldende lov også omfatter villlevende dyr, har den ingen bestemmelser som er tilpasset ville dyr. I utkast til ny lov foreslås det egne bestemmelser for å sikre at menneskelig aktivitet som berører villlevende dyr skal skje på en forsvarlig og god måte.

Lovutkastet angir generelle og overordnede krav til dyrs levestandard og prinsipper for omgang med dyr, mens mer utfyllende bestemmelser vil komme i forskrifter. En del gjeldende forskrifter vil bli videreført.

I forhold til gjeldende lov foreslås bl.a. følgende konkrete endringer:

- Allmenn plikt til å varsle Mattilsynet eller politiet når dyr lider
- Lovfestet kompetansekrav
- Krav til at nye driftsformer og teknisk utstyr er utprøvd og funnet egnet til å ivareta dyrevelferd før de tas i bruk
- Forbud mot piggtrådgjerde
- Lovfestet hjemmel til økonomisk kompensasjon for dyreeier ved inngripende vedtak om beiterestriksjoner
- Myndigheten til å frata noen retten til å holde dyr på grunn av grove eller gjentatte lovbrudd overføres fra domstolene til Mattilsynet

Postadresse:
Postboks 4034
2306 HAMAR

Kontoradresse:
Statens hus
Parkgt. 36, HAMAR

Telefon:
62 55 10 00

Telefaks:
62 55 12 01

Org.nr.: 974 761 645
Banknr. 7694.05.01675

E-post: postmottak@fmhe.no
Internett: www.fylkesmannen.no/hedmark

1630 TOF

Side 1 av 10

Fylkesmannens vurdering av lovutkastet og forslag til konkrete bestemmelser

Ny kunnskap om dyrs evner og behov tilsier at det i dyrevelferdslovgivningen må legges større vekt på dyrs mentale behov og trivsel, i tillegg til å ivareta mer grunnleggende behov. Fylkesmannen mener at lovforslaget er godt egnet til å ivareta de krav til etisk standard som dyrehold og omgang med dyr bør være basert på i dagens samfunn. En kan imidlertid ikke se at dyrevelferdsmessige forhold ved viltpåkjørsler er vurdert og ivaretatt i lovutkastet.

Fylkesmannen har forståelse for at dyrevelferdslovens prinsipper gjelder for alle dyr, men det bør likevel skilles klart mellom viltlevende dyr og husdyr. Vi anser det som uryddig med forskriftshjemler på områder som allerede dekkes av viltloven med forskrifter, jfr. forslag til §§ 27-30. Eksempelvis omfatter viltloven med forskrifter detaljerte bestemmelser om ettersøk på skadet vilt. Det bør være tilstrekkelig at eksisterende regelverk justeres i tråd med ny dyrevelferdslov. Parallelle forskrifter og uklarhet med hensyn til hvilket regelverk som gjelder og hvem som er ansvarlig myndighet må unngås. Loven bør bli tydeligere på at den norske jakttradisjonen videreføres, og at tamme husdyr avlives og slaktes for ordinær kjøttproduksjon uavhengig av hvilken art som holdes.

Fylkesmannen vil også understreke at det ikke må skapes uklarhet i ansvarsfordelinga mellom miljøvernforvaltningen og Mattilsynet m.h.t. forvaltning av henholdsvis rovviltbestander og dyrevelferd.

Kap. I

§ 1. Formål

Formålet med den nye loven er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr. Begrepet dyrevelferd omfatter både fysisk og mental velferd. Det skal tas hensyn til dyras naturlige behov og at dyra skal holdes i miljø som gir god livskvalitet. Formålet om å fremme respekt for dyr er nytt i forhold til gjeldende lov og synliggjør at loven skal fremme velferd og respekt for dyr, uavhengig av økonomisk verdi eller annen nytteverdi for mennesker. Plikten til å forebygge lidelse, som er grunnleggende i gjeldende lov, framgår også uttrykkelig av bestemmelsene i utkast til ny lov.

Fylkesmannen ser positivt på at innholdet i formålsbestemmelsen utvides, slik at også hensynet til dyrs mentale behov, trivsel og trygghet blir ivaretatt.

§ 2. Virkeområde

Loven skal gjelde alle forhold som påvirker dyrevelferd og respekt for dyr. Virkeområdet for loven utvides, slik at flere dyreslag omfattes, bl.a. bier.

Fylkesmannen har ingen merknader til forslaget om å utvide virkeområdet.

Kap II. Generelle bestemmelser

§ 3. Generelt

Det framgår av forslag til § 3 at dyr har egenverdi uavhengig av eventuell nytteverdi for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger og det skal tas hensyn til deres fysiske og mentale behov. I dette ligger at den som har ansvar for dyr aktivt skal beskytte det mot sykdommer, skader og påregnelige farer, og dyra skal kunne utøve naturlig atferd, trives og føle trygghet og ikke bli utsatt for frykt og stress. Bestemmelsen innebærer videre at den som ferdes i naturen må ta

nødvendig hensyn til dyr, men skal ikke være til hinder for vanlig ferdsel i naturen, jakt eller tiltak som hindrer rovvilt i å angripe dyr i dyrehold.

Kravet om å beskytte dyr mot fare for unødige påkjenninger og belastninger innebærer at en skal treffe tiltak før eventuell påkjenning eller belastning har inntruffet. Fylkesmannen oppfatter bestemmelsen slik at den bl.a. vil få betydning i forhold til at dyreeier må iverksette forebyggende tiltak mot rovdyr, jfr. kommentarer til § 23.

§ 5. Varsling

Det foreslås å innføre en allmenn plikt til å varsle tilsynsmyndighet hvis en har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller annen alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell. Forslaget omfatter også plikt til å melde fra om lidelser hos ville dyr forårsaket av for eksempel oljesøl, naturkatastrofer e.l.l.

Dyrehelsepersonell omfattes av varslingsplikten i nåværende lovgivning. I dyrevelferdsmeldinga ble det også foreslått å pålegge andre yrkesgrupper som gjennom sin yrkesutøvelse får kjennskap til alvorlig mishandling eller vanskjøtsel av dyr (for eksempel helsepersonell, prester, advokater) en plikt til å varsle, og at denne plikten skulle gå foran taushetsplikt etter annet lovverk. Departementet har vurdert spørsmålet, men mener at en av hensyn til tillitsforholdet til klienten må være tilbakeholden med å pålegge slik varslingsplikt. Det foreslås imidlertid å innføre en rett for helsepersonell til å varsle uavhengig av den lovbestemte taushetsplikten.

Fylkesmannen mener at et krav om varslingsplikt kan være et virkemiddel for å kunne oppdage en del tilfelle av vanstell/mishandling på et tidligere stadium, slik at en kan begrense omfanget av lidelsene.

Mange dyretragedier som følge av vanstell skyldes psykiske lidelser hos dyreholderen. Det kan være vanskelig å avveie hensynet til dyrevelferd på den ene sida opp mot hensynet til et tillitsforhold til en klient eller pasient på den andre sida. Vurdert opp mot formålet om god dyrevelferd og respekt for dyr, mener imidlertid Fylkesmannen at hensynet til dyrevelferden må veie tyngre enn hensynet til dyreholderens interesser i tilfelle med alvorlig vanskjøtsel eller mishandling. Fylkesmannen mener derfor at helsepersonell og lignende også bør omfattes av varslingsplikten, eventuelt at det minimum lovfestes en varslingsrett.

§ 6. Kompetanse og ansvar

For å redusere vanstell på grunn av uvitenhet og sikre at dyreholdere har tilstrekkelige kunnskaper til å ivareta hensynet til dyras velferd, foreslås det å innføre et krav til kompetanse. Lovforslaget har ikke noe krav om formell kompetanse, men det kan være aktuelt å forskriftsfeste konkrete kompetansekrav, herunder krav til formell kompetanse, for personer som driver næringsmessig dyrehold.

For de fleste produksjonsdyr (storfe, småfe, svin, høns, kalkun og hest) er det nedfelt kompetansekrav i gjeldende forskrifter. For storfe og hest innføres formelt kompetansekrav fra 2009. Personer som handterer storfe eller driver hestehold med flere enn 10 hester skal ha gjennomført utdanningsopplegg godkjent av Mattilsynet. Den som har ansvar for småfe og svin skal kunne dokumentere nødvendig kunnskap.

Kunnskap om fôring, stell og dyras naturlige behov er viktig for å kunne legge til rette for et miljø som ivaretar hensynet både til dyras fysiske og mentale velferd. Personer som driver næringsmessig husdyrhold har som regel god realkompetanse i fôring og stell, men

det er ofte behov for å styrke kompetansen på dette området hos nye dyreholdere og hos personer med mer hobbypreget dyrehold. For å sikre at alle dyreholdere også har en viss minimumskompetanse for å kunne ivareta dyrs mentale behov, bør det stilles krav om at alle som har husdyr skal gjennomgå en opplæring i form av egne kurs godkjent av Mattilsynet.

Fylkesmannen mener imidlertid at det ikke er hensiktsmessig å innføre et tilsvarende kompetansekrav for eiere av hund, katt og andre selskapsdyr uten at de holdes i næringssammenheng (jfr. definisjon av husdyr side 4 i rundskriv 46/06 fra Statens landbruksforvaltning).

§ 8. Driftsformer, metoder, utstyr og tekniske løsninger

Det foreslås å innføre et generelt prinsipp om at driftsformer, utstyr og tekniske løsninger som brukes til dyr skal være egnet til å ivareta hensynet til dyras velferd. Ansvar rettes mot produsent og selger av utstyr, dyreholder og andre som håndterer dyr. Dette innebærer at nye driftsformer og tekniske løsninger skal utprøves før de tas i kommersiell bruk, slik at en kan redusere faren for systemsvikt eller tekniske feil som får negative konsekvenser for dyrevelferden. Videre vil eier av driftsbygning eller beite som leies ut ha et medansvar for at bygningen eller beitet er egnet til den aktuelle bruken.

På bakgrunn av utviklinga i retning av mer stordrift og bruk av automatiserte løsninger i næringsmessig husdyrhold er Fylkesmannen enig i at det er riktig å innføre en slik bestemmelse. Dette innebærer at det må opprettes en egen godkjenningsordning eller norsk standard for nytt utstyr/løsninger. Vi mener også at forslaget om å pålegge eier medansvar for bygning eller beite som leies ut kan medvirke til at det blir rettet opp en del mangler som ellers ikke ville ha blitt utbedret, for eksempel på driftsbygninger som er bortleide.

§ 9. Medisinsk og kirurgisk behandling

Det innføres et generelt forbud mot operative inngrep og fjerning av kroppsdelar, med mindre det foreligger grunn til det ut fra hensynet til dyrets helse. Kastrering og avhorning vil fortsatt være tillatt når det er nødvendig av hensyn til dyrevelferd eller særlige bruksgrunner. Derimot legges det opp til at rutinemessig kastrering av gris og kje bare skal kunne tillates hvis det særskilt hjemles i forskrift.

For å forebygge skader på mennesker og andre dyr er det nødvendig å kunne avhorne storfe. Fylkesmannen mener også at det gjennom forskrift må åpnes for rutinemessig kastrering av gris inntil en får løst problemet med rånesmak. For å unngå jaging og uønskede paringer er det videre nødvendig å kastre bukkekje som slippes på beite sammen med geiter/geitekje. Hvis det kan slippes bukkekje på beite vil en kunne bruke geita mer aktivt i kulturlandskapsskjøtsel og få en bedre utnyttelse av kje som ressurs i kjøttproduksjon. Ved kastrering unngås også eventuelle problemer med brunstsmak på kjøtt av bukkekje. Så lenge inngrepet utføres av veterinær og under bedøvelse mener Fylkesmannen at kastrering må kunne aksepteres i disse tilfellene.

§ 15. Bygninger, gjerder og andre mindre innretninger

Det framgår av lovforslaget at bygninger, gjerder og andre mindre innretninger skal utformes og holdes ved like slik at dyr ikke utsettes for fare for unødvendige påkjenninger og belastninger. Den ansvarlige for innretningen skal om nødvendig gjennomføre tiltak for å oppdage, forebygge og avhjelpe lidelse. Videre foreslås å innføre totalforbud mot piggråd i gjerder. Fylkesmannen er enig i dette.

Plan- og bygningsloven stiller krav om at det ved planlegging av ulike anlegg og visse inngrep i naturen skal utredes konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn. Kraftlinjer, veier og jernbane krysser trekkruiter for vilt, og et stort antall vilt blir hvert år skadet eller drept på grunn av slike inngrep. På Rørosbanen har det i gjennomsnitt blitt kjørt i hjel 200-250 elger årlig de siste 6-8 åra. Hittil i år (slutten av januar) er det bare i Hedmark påkjørt ca 200 elger og rådyr av tog eller bil. Fylkesmannen mener at det i større grad må utredes og tas hensyn til om slike inngrep vil få dyrevelferdsmessige konsekvenser for vilt. Sjøl om det kan medføre store kostnader, bør det også vurderes om det kan innføres bestemmelser som pålegger tiltakshaver å gjennomføre ulike tiltak for å redusere faren for viltpåkjørsler m.m. Dette kan løses ved å innføre en tilsvarende bestemmelse for slike anlegg som det som er foreslått for mindre innretninger i § 15. Pålegg om at tiltakshaver skal gjennomføre forebyggende tiltak bør også kunne hjemles i § 23.

Det åpnes for å gi nærmere forskrifter om bygninger, gjerder m.m., herunder om forbud mot og fjerning av slike. Hvis det innføres forskrift om fjerning av gjerder o.a. må det gis tilstrekkelig tidsfrist for å bringe forholdet i overensstemmelse med loven.

§ 20. Opplysningsplikt, dokumentasjon og kontrolltiltak

For at tilsynsmyndigheten skal kunne føre kontroll med om loven følges foreslås det å lovfeste en plikt for dyreholder til å gi de opplysninger som tilsynsmyndigheten krever. Videre foreslås å innføre hjemmel for å stille krav om at virksomheter med hold av produksjonsdyr skal gjennomføre systematiske kontrolltiltak (internkontroll) for å dokumentere at regelverket overholdes. Dette kan gjelde for eksempel tiltak som skal hindre brann, sørge for fôr, vatn og tilsyn m.m.

Fylkesmannen mener dette bør samordnes med KSL, som også er et internkontrollsystem.

Kap. III. Hold av dyr

§ 21. Generelle vilkår for hold av dyr

Det foreslås å lovfeste et krav om at dyr som holdes skal kunne tilpasse seg holdet på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte, det vil si at dyret må kunne tilpasse seg både sjølve måten det holdes på og miljøet. I praksis vil dette forslaget få størst betydning for dyr i dyreparker og lignende, vilt som holdes i fangenskap og oppdrettsfisk.

§ 22. Dyrs levemiljø

Gjeldende dyrevernavlov har ingen generelle bestemmelser om krav til dyrs levemiljø. Det er imidlertid nedfelt detaljerte krav til miljøet i ulike forskrifter om hold av produksjonsdyr. Det foreslås at en del overordnede krav til miljø, både m.h.t. tilholdsrom, fôr, vatn, fravær av parasitter og rovdyr m.m., nedfelles i lovteksten. Spesifikke krav for enkeltarter vil fortsatt reguleres i forskrift.

Den nye bestemmelsen tar også sikte på å bidra til trivsel og trygghet hos dyra. Dette innebærer bl.a. at dyr ikke skal bli utsatt for skremmende opplevelser, trusler og angrep fra for eksempel rovdyr.

Kravet om at husdyr (med unntak av tamrein) skal ha tilgang til egnet oppholdsrom tilpasset det enkelte dyreslags behov videreføres gjennom at det foreslås å lovfeste krav om at dyr skal ha adgang til egnet og trygt tilholdsrom utenom beiteperioden. Fylkesmannen har ingen merknader til dette forslaget. Vi vil likevel understreke at det er behov for regelmessige inspeksjoner for å sikre at dette påbudet etterleves i dyrehold som foregår

under enkle bygningsmessige forhold, bl.a. innenfor storfekjøttproduksjon, sauehold og hestehold.

Et generelt krav om at dyr skal ha trygt tilholdsrom vil også innebære at alle dyr skal ha nødvendig vern mot brann. Gjeldende forskrifter om hold av produksjonsdyr har bestemmelser om tiltak mot brann. Fylkesmannen mener det også bør stilles krav om varsling ved strønbrudd der naturlig ventilasjon ikke gir tilstrekkelig luftskifte.

Enkelte bygningsmessige investeringer kan bli forholdsvis kostnadskreven, og det er derfor viktig at det gis tilstrekkelig overgangstid ved innføring av nye påbud. Særlig for mindre besetninger kan kostnaden bli stor i forhold til størrelsen på besetningen. Sjøl om det kommer i konflikt med hensynet til dyrevelferden, kan det derfor være nødvendig at mindre besetninger gis unntak fra kravet til brannvarslingsanlegg m.m.

Konkrete bestemmelser som skal bidra til trivsel og trygghet hos dyr støtter etter Fylkesmannens syn opp under formålet om å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr. Fylkesmannen mener det er positivt at det innføres slike bestemmelser. Departementet presiserer at det ikke er noe krav om at dyr skal oppleve absolutt trygghet. Fylkesmannen oppfatter dette slik at bestemmelsen bare kan legge begrensninger på beitebruk i områder der forekomsten av rovvilt vil føre til vesentlig forstyrrelse av beitedyra. Uro, frykt og stress bidrar til redusert dyrevelferd. I situasjoner der rovdyr skaper mye frykt og stress hos beitedyra må en derfor kunne kreve tiltak rettet mot husdyr av hensyn til dyrevelferden.

§ 23. Tilsyn, stell og fôring

I denne bestemmelsen nedfelles krav om tilstrekkelig tilsyn, stell, vatn og fôring. Videre skal dyr beskyttes mot skade, sykdom, parasitter, predatorer og andre farer og gis nødvendig behandling eller om nødvendig avlives. Dette innebærer også at dyreholder plikter å beskytte dyra mot ulykker og rovdyr. Videre må dyreholder intensivere tilsynet hvis det er vesentlig risiko for at dyr kan utsettes for fare på grunn av rovvilt i beiteområdet. Det kan være aktuelt å forskriftfeste krav om forebyggende tiltak mot farer på beite, herunder rovdyrangrep og påkjørsler.

Kravet til tilsyn, stell, fôring og behandling for skade og sykdom er ei videreføring av bestemmelsene i gjeldende lov/forskrift.

Det forelås å lovfeste en hjemmel for Mattilsynet til å fatte vedtak om beiterestriksjoner for å beskytte husdyr mot rovvilt. Slike restriksjoner kan være nedsanking eller forbud mot å slippe dyr på beite. Dyreeiers plikt til å beskytte husdyr og tamrein mot rovvilt og adgangen for tilsynsmyndigheten til å fatte vedtak om beiterestriksjoner på grunn av rovvilt er ei videreføring og presisering av gjeldende lovgivning.

Det nye i lovforslaget er at det foreslås å lovfeste en hjemmel som gir dyreeier rett til økonomisk kompensasjon ved inngripende vedtak om beiterestriksjoner. Kompensasjonen skal utbetales gjennom standardiserte satser. Det foreslås at kompensasjon skal gis fra første dag. Vedtak på inntil ei ukes varighet gir imidlertid ikke rett til kompensasjon. Kompensasjonsordningen skal være bevilgningsstyrt. Nærmere bestemmelser om vilkår for rett til kompensasjon og kompensasjonens størrelse vil bli gitt i forskrift.

Utmarksbeite er en miljøvennlig driftsform og utnyttelse av utmarksbeite er avgjørende for at mange bruk kan opprettholde driftsomfanget. Dette gjelder ikke bare i saueholdet, men også for de som driver med storfe og geit. Videre bidrar utmarksbeiting til å ivareta viktige kulturlandskapsverdier i seterområder og ellers i utmarka. Det slippes ca 120 000 sau og

lam, ca 17 000 storfe, ca 2 500 geiter og ca 700 hester på utmarksbeite i Hedmark hvert år. På landsbasis slippes ca 2 mill sau og lam, ca 225 000 storfe, ca 60 000 geiter og ca 8 000 hester. Fylkesmannen vil derfor understreke den betydningen som utmarksbeiting har. Samtidig skaper forekomsten av rovvilt store konflikter og lidelser for beitedyra. Gjeldende rovviltpolitikk har ei todelt målsetting om levedyktige rovviltbestander og opprettholdelse av utmarksbeiting, som skal oppnås gjennom prinsippet om differensiert forvaltning. Dette innebærer at i områder som er definert som prioriterte rovviltområder skal produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt. I prioriterte beiteområder skal rovvilt ikke være til hinder for å ha sau på utmarksbeite.

Fylkesmannen vil understreke at det på bakgrunn av dagens forekomst av rovvilt og gjeldende rovviltpolitikk er behov for sterke virkemidler for å kunne ivareta dyrevelferden til husdyr på utmarksbeite. Å nedlegge tidsbegrenset forbud mot bruk av utmarksbeite kan derfor være nødvendig hvis andre forebyggende tiltak ikke er tilstrekkelige for å ta vare på dyra.

Beiterettshaverne frykter at beiteretten kan gå tapt som følge av at den ikke brukes på grunn av beiterestriksjoner. Det er gjort juridiske vurderinger, bl.a. i forbindelse med arbeidet med St.meld. 35 (1996-97) Om rovviltforvaltning, som konkluderer med at det skal svært mye til for å miste en slik rettighet. Fylkesmannen legger derfor til grunn at et eventuelt vedtak om å forby dyr på beite for en begrenset tidsperiode ikke vil medføre tap av rettigheter.

Forslaget til ny dyrevelferdslov er primært begrunnet i hensynet til dyra og tydeliggjør en plikt til å behandle dyr godt og forebygge fare for unødige påkjenninger og belastninger. I tillegg til lidelser på grunn av at beitedyra påføres skader vil rovvilt i et beiteområde forårsake uro, frykt og ekstrem stress hos beitedyra.

I Hedmark har tapene av sau på beite grunnet rovvilt vært svært store i mange år. I 2007 ble det søkt erstatning for 10 909 sau/lam som var antatt tatt av rovdyr og det ble innvilget erstatning for 8 787 sau/lam. Dette tilsvarer nesten 10 % tap. I enkelte beiteområder har tapene vært i overkant av 30 % og enkeltbesetninger har opplevd tap opp mot 50 %. Etter Fylkesmannens oppfatning er tap av et slikt omfang helt uforenlig med kravet til god dyrevelferd. For å kunne ivareta hensynet til dyrevelferden for beitende husdyr slutter derfor Fylkesmannen seg til at det er nødvendig å ha en hjemmel for å pålegge iverksetting av forebyggende tiltak og beiterestriksjoner ved fare for rovdyrangrep. Å hjemle slike restriksjoner i dyrevelferdslovgivningen synes å være helt avgjørende for å kunne ivareta beitedyras interesser i områder med rovvilt. Erfaringene fra områder med stasjonær ulv viser for øvrig at ulv og sau må skilles fysisk eller geografisk for å unngå skade. Det finnes så langt ingen fullgode skadeforebyggende tiltak som hindrer ulveskader innenfor områder med etablerte familiegrupper eller ulvepar.

Fylkesmannen mener det er naturlig at Mattilsynet, som forvalter av lovgivningen på dyrevelferdsområdet, får hjemmelen til å pålegge beiterestriksjoner. Siden regelverket både er konfliktskytt og utfordrende å forvalte, må det gis klare kriterier i forskrift for hvilke forhold som bør/skal utløse restriksjoner.

Fylkesmannen forutsetter at den økonomiske kompensasjonen dekker de merutgiftene dyreeier får som følge av vedtak om beiterestriksjoner. En er videre enig i at ordningen må utformes slik at den ikke motvirker insentivene til forebyggende tiltak og dyreeierens ansvar for å beskytte dyra mot rovvilt.

§ 27. Jakt, fangst og fiske på dyr som holdes

Det opplyses i pkt 4.6.1 i høringsnotatet at viltloven med forskrifter i liten grad regulerer jakt og fangst på viltlevende dyr som holdes. Fylkesmannen ser heller ikke behov for noen ytterligere regulering av dette. Vilt som holdes er i større eller mindre grad tamme, og bør ikke omtales som viltlevende. Jakt foregår etter gjeldende lovverk på viltlevende dyr, og dersom arter som vanligvis lever vilt holdes, bør dette fortsatt anses som oppdrett av vilt som er regulert med egen forskrift. Fylkesmannen har forutsatt at gjeldende regelverk for avlving og slakting av vilt i oppdrett er godt nok.

Departementets vurdering i pkt. 4.6.2 kan tolkes som at det skal åpnes for en aktivitet som det ikke er tradisjon for i Norge. Fylkesmannen mener at det bør tilstrebes å ha et klart skille mellom husdyr og vilt, og foreslår at dyrevernloven heller forsterker vår tradisjonelle praksis og setter forbud mot jakt i innhegning og på husdyr og vilt som holdes. Fiske etter fisk som holdes er tilstrekkelig regulert gjennom oppdrettloven.

Trening av jakthund på vilt i innhegning er i dag ikke tillatt. Det følger av § 1-4 i viltlovens forskrift om hold og oppdrett av vilt at det ikke er tillatt å holde vilt i fangenskap uten at dette er nærmere regulert eller dispensert for. Dette innebærer blant annet at det ikke er tillatt å holde vilt i innhegning hvor formålet er trening/dressur av jakthunder. Forbudet gjelder trening/dressur av hunder inne i innhegningen hvor viltet er, og omfatter ikke forbud mot trening/dressur av hunder på oppdrettet, utsatt vilt, jf. § 2-1. Direktoratet for naturforvaltning har tidligere gitt noen tillatelser til hold av hare og rådyr hvor formålet har vært trening av jakthunder. Disse tillatelsene gjelder inntil de innhegnete dyra ikke lenger er i live.

Kap. IV. Viltlevende dyr

§ 29. Jakt, fangst og fiske

Ettersøk omtales også i merknadene til § 4 om hjelpeplikt, men med en mangelfull og feilaktig referanse til gjeldende regler. Dersom et påskutt vilt er skadd, kan jeger og jaktlag ikke avslutte ettersøket på egen hånd med mindre dyret finnes og avlives. Det følger av viltlovens forskrift om utøvelse av jakt og fangst § 27, 3. ledd, at et skadd vilt bare kan friskmeldes av et offentlig forvaltningsorgan for at jeger og jaktlag skal løses fra plikten til ettersøk. De begrensningene som omtales i merknadene til § 4 gjelder ikke dersom viltmyndigheten pålegger videre ettersøk. I høringsnotatet heter det blant annet:

"Viltlovgivningen har egne regler om ettersøk og avlivning av skadeskutt vilt, men det kan også være aktuelt med nærmere regulering etter denne loven. Det er naturlig at jegeren som påskjøt og skadet dyret i den hensikt å avlive det, har plikt til å sikre at dyret blir avlivet dersom praktiske forhold gjør dette mulig." Det er også andre viktige hensyn enn dyrevelferd som har betydning for hvordan ettersøk skal gjennomføres. Fylkesmannen anser at blant annet kravet til kompetanse om atferd til skadeskutt vilt innebærer at det i mange tilfeller ikke er aktuelt å la jeger fortsette ettersøket, men at personell med særskilt kompetanse skal overta. Uansett reguleres ansvarsforholdene for den praktiske og faglige oppfølginga av viltloven med forskrifter, og Fylkesmannen anser at det ikke er nødvendig å hjemle dette i dyrevelferdsloven, jfr. også våre kommentarer innledningsvis om uklare ansvars- og myndighetsforhold.

Kap. V, VI og VII. Avgifter og gebyr, administrative bestemmelser og sanksjoner, straff

§ 34. Forbud mot aktiviteter omfattet av loven

Hjemmelen til å frata noen retten til å holde og omgås dyr på grunn av grove eller gjentatte brudd på loven er i dag tillagt domstolene. Det foreslås å legge denne myndigheten til tilsynsmyndigheten, d.v.s. Mattilsynet. Fylkesmannen er enig i at dette vil kunne bidra til å stoppe dyrelidelser på et tidligere stadium og gjøre det enklere å forebygge gjentatte lovbrudd/forhindre nye lidelser.

Fylkesmannen er også kjent med at personer som har brutt loven fortsetter å drive med dyr i en annen nærstående persons navn. Forslaget om at vedtak om å frata noen retten til å holde dyr også kan gjøres gjeldende mot familiemedlemmer og lignende, kan derfor være et godt virkemiddel for å hindre at slikt dyrehold fortsetter. Fylkesmannen er imidlertid betenkt over forslaget av hensyn til familiemedlemmenes rettsikkerhet.

Oppretting av register over personer som har fått vedtak mot seg synes å være et aktuelt virkemiddel for å kontrollere etterlevelse av påbud og forhindre nye brudd på loven. Fylkesmannen forutsetter at Datatilsynet godkjenner en slik hjemling i lovverket m.h.t. å opprette dataregister.

Gebyrer, straff m.m.

Det foreslås at forvaltningen får adgang til å ilegge overtredelsesgebyr eller at politiet gis hjemmel for å utstede forenklet forelegg ved mindre overtredelser av loven/i kurante saker. Fylkesmannen mener at dette kan være hensiktsmessige reaksjonsformer ved mindre lovovertridelser.

Det viser seg at domstolene har vært tilbakeholdne med å idømme strenge straffer for brudd på dyrevernavloven. Departementet mener at dagens strafferammer er tilstrekkelige og foreslår derfor å videreføre strafferammen i gjeldende lov.

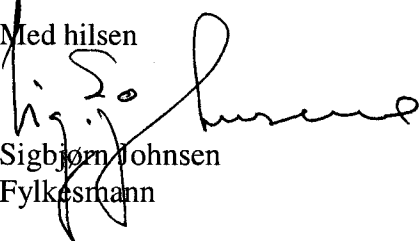
For å ivareta de hensyn som dyrevelferdslovgivningen er tenkt å fremme mener Fylkesmannen det er viktig at muligheten for å ilegge streng straff blir tatt i bruk ved alvorlige brudd på loven. Fylkesmannen mener også det bør vurderes nærmere om strafferammene bør utvides for spesielt grove brudd på regelverket.

Organisering av tilsynsmyndigheten

Myndigheten til å føre tilsyn og fatte vedtak på dyrevelferdsområdet er i dag delt mellom Mattilsynet og dyrevernemndene. Dyrevernemndene er underlagt Mattilsynets instruksjonsmyndighet. Det foreslås å videreføre Mattilsynets myndighet. Videre hjemler lovforslaget at dyrevernemndene kan opprettholdes som egne organer med forvaltningsmyndighet.

Det er ulike erfaringer med dyrevernemndene og forhold som både taler for og mot å opprettholde nemndene. Dyrevernemndene har på den ene sida stor lokalkunnskap som gir innsikt i forhold som Mattilsynet ikke er kjent med. Nemndene og Mattilsynet utfyller hverandre gjennom at det mottas flere meldinger og nemndene kan følge opp saker Mattilsynet ikke har ressurser til. På den andre sida kan nærheten til dyreholderne føre til at medlemmene kommer i en lojalitetskonflikt, som medfører at dyrevernsaker ikke blir fulgt opp. På bakgrunn av den lokale forankringa og at nemndene i mange tilfelle gjør en jobb som Mattilsynet ikke har ressurser til, mener Fylkesmannen at dyrevernemndene har en så viktig funksjon at de bør opprettholdes. Det er imidlertid viktig at forvaltningmessige

forhold som krav til saksbehandling, habilitet, likebehandling og retten til klage blir tilstrekkelig ivaretatt. Nemndenes mål, oppgaver og plikter må klargjøres i forskrift.

Med hilsen

Sigbjørn Johnsen
Fylkesmann

Anne Kathrine Fossum
Landbruksdirektør

Saksbehandlere: *Miljøvernavdelingen: Tom Hjemsæteren, tlf.nr. 62 55 11 85*
Landbruksavdelingen: Tordis Fremgården tlf.nr. 62 55 12 09